



ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Εθνικόν και Καποδιστριακόν  
Πανεπιστήμιον Αθηνών

—ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837—

Εργαστήριο

ΠΟΙΟΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

στην ψυχολογία και την ψυχική υγεία

ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ, ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ

Κέντρο Επιμόρφωσης και Δια Βίου Μάθησης  
(ΚΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ.) Ε.Κ.Π.Α.

Πιστοποίηση Επιμόρφωσης

Δια Ζώσης & Εξ' Αποστάσεως Επιμορφωτικό Πρόγραμμα 300 ωρών

«Ποιοτική Μεθοδολογία Έρευνας στην  
Ψυχολογία, την Εκπαίδευση, την Υγεία  
& τις Κοινωνικές Επιστήμες»

**Επιστημονικά Υπεύθυνη**

**Φιλία Ίσαρη**, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Διευθύντρια Εργαστηρίου  
Ποιοτικής Έρευνας στην Ψυχολογία & την Ψυχική Υγεία, Τομέας  
Ψυχολογίας, Ε.Κ.Π.Α.

**Προσκεκλημένοι Ομιλητές**

**Carla Willig**, Professor in Psychology, Qualitative Research  
Methods, City University, UK

**Brett Smith**, Professor, Methodologist in Qualitative Research,  
University of Birmingham, UK

**Επιμορφωτές Σεμιναρίου**

**Μανόλης Δαφέρμος**, Αναπληρωτής Καθηγητής Επιστημολογίας της  
Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης.

**Γεώργιος Τσιώλης**, Αναπληρωτής Καθηγητής Ποιοτικών Μεθόδων στην  
Κοινωνιολογική Έρευνα, Τμήμα Κοινωνιολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης.

**Φιλία Ίσαρη**, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Συμβουλευτικής Ψυχολογίας,  
Τομέας Ψυχολογίας, Ε.Κ.Π.Α.

**Γεώργιος Κεσίσογλου**, Ph.D., Ψυχολόγος, Μεταδιδακτορικός Συνεργάτης  
του Εργαστηρίου Ποιοτικής Έρευνας στην Ψυχολογία & την Ψυχική  
Υγεία, Τομέας Ψυχολογίας, Ε.Κ.Π.Α.

**Μαρίνα Σκουρτέλη**, D.Psych Συμβουλευτική Ψυχολογία και Ψυχοθεραπεία,  
Μεταδιδακτορική Συνεργάτης του Εργαστηρίου Ποιοτικής Έρευνας στην  
Ψυχολογία & την Ψυχική Υγεία, Τομέας Ψυχολογίας, Ε.Κ.Π.Α.

**Εύα Φραγκιαδάκη**, D.Psych Συμβουλευτική Ψυχολογία, Μεταδιδακτορική  
Συνεργάτης, Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο.

**Χρήστος Βαρβαντάκης**, Ph.D., Research Fellow, Τμήμα Κοινωνιολογίας,  
Goldsmiths, University of London.

## Θεματικές Ενότητες

- Εισαγωγή στις Ποιοτικές Μεθόδους Έρευνας στην Ψυχολογία, την Εκπαίδευση, την Υγεία και τις Κοινωνικές Επιστήμες
- Η Μέθοδος της Θεματικής Ανάλυσης
- Η Μέθοδος της Ερμηνευτικής Φαινομενολογικής Ανάλυσης
- Η Μέθοδος της Αφηγηματικής Ανάλυσης
- Οι Οπτικές Μέθοδοι

## Εισαγωγικά

Το Εργαστήριο Ποιοτικής Έρευνας στην Ψυχολογία και την Ψυχική Υγεία, σε συνεργασία με το Κέντρο Δια Βίου Μάθησης (ΚΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ.) του Ε.Κ.Π.Α., στο πλαίσιο του Εκπαιδευτικού Προγράμματος Εξειδίκευσης στην Ποιοτική Μεθοδολογία, ανακοινώνει τη συνέχεια του εκπαιδευτικού σεμιναρίου «Ποιοτική Μεθοδολογία Έρευνας στην Ψυχολογία, την Εκπαίδευση, την Υγεία και τις Κοινωνικές Επιστήμες», το οποίο διεξήχθη με επιτυχία τις προηγούμενες ακαδημαϊκές χρονιές. Προγραμματίζει για το ακαδημαϊκό έτος 2018-2019 ένα Επιμορφωτικό Σεμινάριο 300 ωρών Δια Ζώσης και Εξ' Αποστάσεως Εκπαίδευσης στην Ποιοτική Έρευνα, με εστίαση στη Θεματική Ανάλυση, την Ερμηνευτική Φαινομενολογική Ανάλυση, την Αφηγηματική Ανάλυση και τις Οπτικές Μεθόδους. Η σειρά των θεματικών ενοτήτων του επιμορφωτικού σεμιναρίου επιθυμεί να καλύψει το αυξανόμενο ενδιαφέρον για την ποιοτική έρευνα στο ακαδημαϊκό ερευνητικό πεδίο της ψυχολογίας, της υγείας, της εκπαίδευσης και γενικότερα των κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών. Παράλληλα, επιδιώκει να ανταποκριθεί στο αίτημα το οποίο αρθρώνεται όλο και περισσότερο από μεταπτυχιακούς φοιτητές, υποψήφιους διδάκτορες και νέους ερευνητές για συστηματική, ενδεδεγμένη, συνεκτική και επαρκή γνώση της εφαρμογής της ποιοτικής μεθοδολογίας σε συγκεκριμένα ερευνητικά πεδία.

Το ποιοτικό ρεύμα είναι συνυφασμένο με έναν πλουραλιστικό και αναστοχαστικό προσανατολισμό στην επιστημονική γνώση, μπορεί δε να εμπλουτίσει με νέους τρόπους σκέψης και διαφορετικές πρακτικές το χώρο της έρευνας και της πράξης.

## Στόχοι του Επιμορφωτικού Σεμιναρίου

Οι θεματικές ενότητες του Επιμορφωτικού Σεμιναρίου σκοπεύουν να εξοικειώσουν τους συμμετέχοντες με την επιστημολογία της ποιοτικής έρευνας, καθώς και με την παραγωγή, την ανάλυση και τη συγγραφή ποιοτικών δεδομένων, σύμφωνα με τις μεθόδους της Θεματικής Ανάλυσης, της Ερμηνευτικής Φαινομενολογικής Ανάλυσης, της Αφηγηματικής Ανάλυσης και των Οπτικών Μεθόδων.

## Οργάνωση

Οι δια ζώσης συναντήσεις του Σεμιναρίου θα διεξάγονται ημέρα Παρασκευή (17:00-21:00). Ανάμεσα στις συναντήσεις, οι συμμετέχοντες θα μελετούν, θα εξασκούνται στο υλικό που θα παρέχεται και θα επικοινωνούν με τους επιμορφωτές στο πλαίσιο της της εξ'

αποστάσεως εκπαίδευσης. Το σεμινάριο αρχίζει με μια **γενική εισαγωγή** στην ποιοτική έρευνα και επιστημολογία (4 συναντήσεις, 16 ώρες) και συνεχίζεται με εισαγωγική –εξειδίκευση στις ακόλουθες επιμέρους ποιοτικές μεθόδους: **Θεματική Ανάλυση** (3 συναντήσεις, 13 ώρες), **Ερμηνευτική Φαινομενολογική Ανάλυση** (3 συναντήσεις, 13 ώρες), **Αφηγηματική Ανάλυση** (3 συναντήσεις, 13 ώρες) και εξειδίκευση στις **Οπτικές Μεθόδους** (1 συνάντηση – 5 ώρες). Το Σεμινάριο είναι ενιαίο και οι συμμετέχοντες θα λάβουν ολοκληρωμένη και πολύπλευρη εκπαίδευση στις ποιοτικές μεθόδους.

## **Περιεχόμενο του Σεμιναρίου**

### **Θεματική Ενότητα 1: Σχεδιασμός και Διεξαγωγή μιας Ποιοτικής Έρευνας (16 ώρες – 4 συναντήσεις)**

- Οντολογία, Επιστημολογία και Θεωρία της Ποιοτικής Έρευνας
- Διαφορές Ποιοτικής – Ποσοτικής Μεθοδολογίας
- Ερευνητικά Ερωτήματα στην Ποιοτική Έρευνα
- Ηθική και Δεοντολογία της Ποιοτικής Έρευνας
- Κριτήρια Αξιολόγησης Ποιοτικής Έρευνας
- Αναστοχασμός & Ερευνητική Υποκειμενικότητα
- Λογισμικό στην Ποιοτική Έρευνα
- Μέθοδοι Παραγωγής Δεδομένων (Πρακτική άσκηση στη διεξαγωγή μιας συνέντευξης – Focus Group)
- Μέθοδοι Κωδικοποίησης & Ανάλυσης Δεδομένων

### **Θεματική Ενότητα 2: Η μέθοδος της Θεματικής Ανάλυσης (13 ώρες – 3 συναντήσεις)**

- Η επιστημολογική προοπτική της Θεματικής Ανάλυσης
- Διαμόρφωση Ερευνητικών Ερωτημάτων & Οδηγού Συνέντευξης
- Η κωδικοποίηση και ανάλυση των δεδομένων κατά τη Θεματική Ανάλυση
- Συγγραφή ερευνητικών ευρημάτων κατά τη Θεματική Ανάλυση

### **Θεματική Ενότητα 3: Η μέθοδος της Ερμηνευτικής Φαινομενολογικής Ανάλυσης (13 ώρες – 3 συναντήσεις)**

- Φαινομενολογική και Ερμηνευτική προοπτική στην ποιοτική έρευνα
- Διαμόρφωση Ερευνητικών Ερωτημάτων & Οδηγού Συνέντευξης
- Η κωδικοποίηση και ανάλυση των δεδομένων κατά την Ερμηνευτική Φαινομενολογική Ανάλυση
- Συγγραφή ερευνητικών ευρημάτων κατά την Ερμηνευτική Φαινομενολογική Ανάλυση

### **Θεματική Ενότητα 4: Η μέθοδος της Αφηγηματικής Ανάλυσης (13 ώρες – 3 συναντήσεις)**

- Η στροφή στην Αφήγηση στην ποιοτική έρευνα
- Διαμόρφωση Ερευνητικών Ερωτημάτων & Οδηγού Συνέντευξης

- Προσεγγίσεις για την κωδικοποίηση και ανάλυση των δεδομένων κατά την Αφηγηματική Ανάλυση
- Συγγραφή ερευνητικών ευρημάτων κατά την Αφηγηματική Ανάλυση

### **Θεματική Ενότητα 5: Οπτικές μέθοδοι (5 ώρες-1 συνάντηση)**

- Η χρήση των εργαλείων της φωτο-εκμαίευσης (photo-elicitation) και Photovoice στην ποιοτική έρευνα
- Παραγωγή οπτικού υλικού (εικόνα-βίντεο) ως δεδομένων
- Προσεγγίσεις για την κωδικοποίηση και ανάλυση των οπτικών δεδομένων

Ανάλογα με το ενδιαφέρον των συμμετεχόντων, θα διοργανωθούν μελλοντικά Κύκλοι Εξειδίκευσης για τις μεθόδους: **Συμμετοχική Εθνογραφία, Εμπειρικά Θεμελιωμένη Θεωρία, (Συμμετοχική) Έρευνα-Δράση, Ανάλυση Λόγου και Ποιοτική Έρευνα στη μελέτη της Συμβουλευτικής και Ψυχοθεραπείας.**

### **Μέθοδοι Διδασκαλίας**

Για τη διδασκαλία του Επιμορφωτικού Σεμιναρίου θα χρησιμοποιηθούν **δια ζώσης (60 ώρες) και εξ' αποστάσεως εκπαιδευτικές δραστηριότητες (240 ώρες):**

- Σύντομες εισηγήσεις – παρουσιάσεις των περιεχομένων του μαθήματος με την χρήση κατάλληλου λογισμικού, Η/Υ και projector
- Role-playing σε μεθόδους και δεξιότητες συλλογής δεδομένων των ποιοτικών μεθόδων (π.χ. συνέντευξη, focus-group)
- Πρακτική άσκηση στην κωδικοποίηση δεδομένων
- Εκπαιδευτικές ασκήσεις εξοικείωσης με την οριζόντια ανάλυση ποιοτικών δεδομένων στο πλαίσιο του μαθήματος και μέσω τηλε-εκπαίδευσης
- Αναρτήσεις των εισηγήσεων και των αναγνωσμάτων σε ηλεκτρονική πλατφόρμα (e-class)
- Διερευνητική μάθηση
- Επικοινωνία με τους επιμορφωτές δια ζώσης και μέσω τηλε-εκπαίδευσης

### **Πού Απευθύνεται ;**

Οι κύκλοι του Σεμιναρίου απευθύνονται σε Ψυχολόγους, Επαγγελματίες Υγείας και Ψυχικής Υγείας, Εκπαιδευτικούς (διορισμένους ή αδιόριστους), Κοινωνικούς Λειτουργούς, Κοινωνιολόγους, Κοινωνικούς Ανθρωπολόγους, και Φοιτητές των σχολών αυτών, καθώς και σε άλλες ειδικότητες των κοινωνικών και ανθρωπιστικών σπουδών.

Στους συμμετέχοντες θα δοθεί **Βεβαίωση Παρακολούθησης Επιμορφωτικού Σεμιναρίου** από το Κέντρο Δια Βίου Μάθησης του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (Ε.Κ.Π.Α.) και το Εργαστήριο Ποιοτικής Έρευνας στην Ψυχολογία και την Ψυχική Υγεία.

Οι συμμετέχοντες θα έχουν προνομιακή θέση και πρόσβαση με μειωμένη τιμή στην εξειδικευμένη Διεθνή Διημερίδα Ποιοτικής Έρευνας που το Εργαστήριο προγραμματίζει για τις 15-17 Μαρτίου 2019.

## **Διαδικαστικά**

### **Έναρξη σεμιναρίου: Παρασκευή 11/1/2019**

Συνολική Διάρκεια: **300 Ώρες**

60 ώρες: 15 συναντήσεις των 4 διδακτικών ωρών

240 ώρες: εξ' αποστάσεως εκπαίδευση και μελέτη βιβλιογραφίας

Ώρες συναντήσεων: Παρασκευή 17:00 – 21:00. Το Σεμινάριο θα διεξαχθεί τις ακόλουθες ημερομηνίες: 11/1/19, 18/1/19, 25/1/19, 1/2/19, 8/2/19, 15/2/19, 22/2/19, 8/3/19, 22/3/19, 29/3/19, 5/4/19, 12/4/19, 19/4/19, 10/5/19, 24/5/19.

Χώρος: Φιλοσοφική Σχολή, ΕΚΠΑ, Πανεπιστημιούπολη Ζωγράφου (θα ανακοινωθεί η αίθουσα).

### **Κόστος συμμετοχής: €300**

10% Έκπτωση για φοιτητές

Οι ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ πρέπει να σταλούν έως: 07/01/2019 στην ηλεκτρονική διεύθυνση: [qualitative.lab@ppp.uoa.gr](mailto:qualitative.lab@ppp.uoa.gr)

Ελάχιστος αριθμός συμμετεχόντων για την υλοποίηση: 10 άτομα.

### **Επισημάνσεις:**

1. Η οικονομική συμμετοχή μπορεί να καταβληθεί σε τρεις δόσεις.
2. Δυνατότητα απουσιών: 10% επί του συνόλου των ωρών παρακολούθησης του σεμιναρίου.
3. Οι ενδιαφερόμενοι παρακαλούνται να ελέγχουν τακτικά και οπωσδήποτε το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο τους, έως και την έναρξη του σεμιναρίου, για έκτακτες ενημερώσεις.